

مدیریت جامع سرمایه‌های فکری

سنجش، اندازه‌گیری و گزارش دهی

مؤلفین:

دکتر مجتبی رفیعی

(عضو هیأت علمی دانشگاه پیام‌نور استان مرکزی)

نبی‌اله کهن

(کارشناس ارشد مدیریت دولتی دانشگاه پیام‌نور)

زمستان ۱۳۹۰

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : رفیعی، مجتبی
:مدیریت جامع سرمایه‌های فکری: سنجش، اندازه‌گیری و گزارش‌دهی / مؤلفان: رفیعی، مجتبی / کهن، نبی‌اله.
مشخصات نشر : اراک: آی سانا، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : ۳۳۶ ص: جدول و اشکال.
شابک : ۸۰۰۰۰ ریال: 978-600-92633-7-0
موضوع : دانشگاهها و مدارس عالی - مدیریت
موضوع : دانشگاهها و مدارس عالی - هدفها و نقش‌ها
موضوع : آموزش عالی - مدیریت
شناسه افزوده : کهن/ نبی‌اله
رده بندی کنگره : ۱۳۹۰.۷۴۰/۳۳۲ LB
رده بندی دیویی : ۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی : ۲۲۱۹۳۶۹

انتشارات آی سانا

اراک - تلفن: ۰۸۴-۰۲۲۳۴۰۸۳-۰۸۶۱ همراه: ۰۹۱۸۳۶۱۲۹۶۷

نام کتاب: مدیریت جامع سرمایه‌های فکری: سنجش، اندازه‌گیری و گزارش‌دهی

مؤلفان: مجتبی رفیعی، نبی‌اله کهن

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰

حروف چینی و صفحه‌آرایی: حمید صفری

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۶۳۳-۷-۰ ISBN: 978-600-92633-7-0

پیشگفتار:

در عصر حاضر محیط کسب و کار بطور شگفت‌انگیزی دستخوش تغییر و تحول شده است. سازمانهای قرن ۲۱ در حال حرکت به سوی فعالیتهای دانش‌محور بوده و ماهیت کارهای آنها به سمت دانش‌محوری پیش می‌رود. به همین دلیل این سازمانها اغلب سرمایه‌گذاریهای خود را به سمت دارایی‌های دانشی و اطلاعاتی متمرکز ساخته‌اند. دارائیهای دانشی بیانگر مجموعه‌ای از شایستگیها و توانمندیهایی هستند که از عواملی از قبیل اطلاعات، فناوری اطلاعات، تجارت الکترونیک، نرم‌افزارها، حق اختراعات، علائم تجاری، امتیازات تجاری، خلافتها و نوآوریهای می‌باشند.

در دوره مذکور آنچه که از درون این از سایر عوامل بیشتر قابل توجه دانشمندان حوزه‌های مدیریت، اقتصاد در حسابداری را به خود جلب نموده است مدیریت سرمایه‌های فکری می‌باشد. در این عصر دارایی‌های نامشهود و سرمایه‌های نامشهود مهمترین و اصلی‌ترین دارایی‌های سازمان بشمار می‌روند و روز به روز بر اهمیت آنها نیز افزوده می‌شود به همین دلیل است که کندریک (۱۹۹۰) یکی از اقتصاددانان مشهور آمریکا اظهار می‌دارد که در سال ۱۹۲۹ نسبت سرمایه‌های نامشهود به سرمایه‌های مشهود سازمانها ۳۰٪ به ۷۰٪ بوده است، در حالی که در سال ۱۹۹۰ این نسبت به میزان ۶۳٪ به ۳۷٪ رسیده است و این نشان دهنده اهمیت روزافزون سرمایه فکری می‌باشد.

انگیزه نگارش کتاب مدیریت جامع سرمایه فکری به پژوهش‌های انجام شده نویسنده‌گان در دوره‌های دکتری و کارشناسی‌ارشد برمی‌گردد. در این دوره نویسندگان متوجه اهمیت روزافزون این موضوع گردیده و با توجه به فقدان کتب فارسی کامل در این زمینه تصمیم به نگارش این کتاب گرفتند.

کتاب مدیریت جامع سرمایه فکری یکی از اولین کتابهای چاپ شده در این زمینه می‌باشد که از چهار فصل تشکیل گردیده است. فصل اول کتاب به آشنایی با مفاهیم و تعاریف سرمایه فکری از دیدگاههای مختلف پرداخته‌اند. در فصل دوم نیز به مروری جامع بر تاریخچه، ویژگیها و اجزاء سرمایه فکری پرداخته شده است. همچنین در فصل سوم کتاب نیز به روشهای سنجش و اندازه‌گیری سرمایه فکری پرداخته شد و دیدگاههای مختلف در این زمینه تشریح گردیده است و نهایتاً در فصل چهارم کتاب نیز برخی از دیدگاهها در زمینه افشاء و گزارش‌دهی سرمایه فکری تشریح گردیده است.

امید است خوانندگان محترم با مطالعه کتاب نویسندگان را از نظرات و دیدگاههای خود درباره کتاب آگاه ساخته تا در چاپهای بعدی اصلاحات لازمه در کتاب انجام پذیرد.

دکتر مجتبی رفیعی

(عضو هیأت عمی دانشگاه پیام‌نور استان مرکزی)

نبی‌اله کهن

(کارشناس ارشد مدیریت دولتی دانشگاه پیام‌نور)

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: آشنایی با مفاهیم و تعاریف (شرحی در مورد سرمایه فکری)

مقدمه	۱
اقتصاد صنعتی و دانش محور	۳
اقدامات کشورها برای ورود به اقتصاد دانشی	۵
تعریف دارایی و تقسیم‌بندی آن	۷
تعریف سرمایه و تقسیم‌بندی آن	۸
شرحی در مورد دارایی‌های مشهود و نامشهود	۱۰
تعاریف دارایی‌های نامشهود	۱۰
انواع دارایی‌های نامشهود	۱۵
دارایی‌های نامشهود قابل شناسایی	۱۷
مالکیت فکری	۱۷
حق ثبت اختراع	۱۹
حق کپی برداری	۱۹
علائم تجاری (مارک تجاری)	۲۰
رموز تجاری تولید محصول (رموز مبادله)	۲۱
فرق بین رموز تجاری تولید محصول و اختراعات	۲۲
تحقیق و توسعه	۲۲
عنوان تجاری (برند)	۲۳
دارایی‌های نامشهود غیر قابل شناسایی	۲۳
سرقفلی	۲۴
برخی از ویژگی‌های اقتصادی دارایی‌های نامشهود	۲۴
هزینه نهایی کم	۲۵
سرمایه گذاری اولیه زیاد	۲۵
صرفه جویی‌های مقیاس	۲۶

۲۶	مصرف مشترک
۲۶	نداشتن جانشین (عدم وجود جانشین)
۲۷	تأثیرات شبکه
۲۸	مفهوم دانش
۳۰	مدیریت دانش
۳۳	ماهیت استراتژیک مدیریت دانش: نقش توسعه منابع انسانی
۳۴	نقاط تمرکز پروژه‌های مدیریت دانش
۳۶	موج اول مدیریت دانش: تلاش برای اینکه افراد به تولید دانش بپردازند
۳۹	موج دوم مدیریت دانش: سرمایه فکری
۴۰	ارزشگذاری چیست؟
۴۱	رویکرد بازار
۴۱	رویکرد درآمد
۴۲	رویکرد هزینه
۴۲	سرمایه فکری چیست؟
۴۴	سرمایه انسانی
۴۵	سرمایه ساختاری
۴۵	سرمایه رابطه‌ای یا مشتری
۴۵	تعاریف سایر اجزاء مرتبط با سرمایه فکری و دارایی‌های نامشهود
۴۶	واژه نامه سرمایه فکری
۴۸	خلاصه فصل

فصل دوم: مروری جامع بر تاریخچه و مفاهیم و ویژگی‌های اجزاء سرمایه فکری

۵۰	مقدمه
۵۱	تعاریف سرمایه فکری
۵۱	تعاریف کاربر محور
۶۰	شباهت موجود در تعاریف و اجزای مدل‌های سرمایه فکری
۶۱	تشریح اجزاء تشکیل دهنده سرمایه فکری

۶۱	 سرمایه انسانی
۶۲	 ارزشیابی سرمایه انسانی
۶۶	 سرمایه سازمانی یا ساختاری
۷۰	 سرمایه رابطه ای، مشتری یا اجتماعی
۷۱	 مالکیت فکری
۷۳	 استراتژی‌های مدیریت دارایی فکری
۷۵	 ایجاد یک سیستم قانونی برای حفاظت از حق مالکیت فکری
۷۵	 سیستم‌های هنجاری و شناختی برای حفاظت از حق مالکیت فکری
۷۷	 هزینه‌ها و منافع حاصل از بکارگیری سیستم‌های حفاظت از حق مالکیت فکری
۷۹	 فرض نکنید- تشخیص دهید و مطمئن شوید
۷۹	 ارزشگذاری مالکیت فکری
۷۹	 مدل‌های ارزش گذاری
۸۵	 اندازه گیر تی آر آر یو
۸۶	 ارزشگذاری و مدیریت دارایی‌های دانشی
۹۰	 صدور پروانه برای استفاده از یک دارایی فکری (جواز دادن یا تحت لیسانس درآوردن)
۹۲	 مزایده و معامله دارایی‌های فکری
۹۳	 خرید و فروش فرانشیز (واگذاری امتیاز)
۹۵	 تحقیق و توسعه
۹۸	 مروری جامع بر تاریخچه ایجاد و پیدایش سرمایه فکری
۱۰۹	 دانش: یک فرآورده جهانی
۱۱۱	 سرمایه فکری و مدیریت دانش
۱۱۳	 سرمایه فکری در ماورای شرکت‌ها
۱۱۴	 سرمایه فکری؛ چیزی ماورای سرقفلی
۱۱۶	 تعیین عمر اقتصادی مفید سرقفلی
۱۱۷	 استهلاک سرقفلی مثبت و دارایی‌های نامشهود
۱۱۸	 هوش رقابتی و ارتباط آن با ارتقاء سرمایه فکری شرکت‌ها

۱۲۰	عصر اطلاعات و دارایی‌های نامشهود
۱۲۱	ارتباطات و سرمایه فکری
۱۲۳	اهمیت سرمایه فکری در سازمان
۱۲۵	طبقه‌بندی‌های انجام گرفته در مورد سرمایه فکری
۱۳۱	ساختار سرمایه فکری از دیدگاه چن و همکاران
۱۳۵	سرمایه ساختاری و شاخص‌های آن
۱۳۶	سرمایه نوآوری و مقیاس‌های مربوط به آن
۱۳۶	سرمایه مشتری و شاخص‌های آن
۱۴۹	سرمایه اجتماعی
۱۵۰	سرمایه ساختاری و سازمانی
۱۵۱	سرمایه شبکه (اجتماعی) و مشتری
۱۵۴	سایر طبقه‌بندی‌های سرمایه فکری
۱۵۶	ده گام برای بکارگیری سرمایه فکری در سازمان
۱۶۳	کاربرد سرمایه فکری
۱۶۷	خلاصه فصل

فصل سوم: سنجش و اندازه‌گیری سرمایه فکری

۱۷۰	مقدمه
۱۷۰	دلایل و اهمیت اندازه‌گیری سرمایه فکری
۱۷۳	تدوین استراتژی
۱۷۳	اجرا و ارزیابی استراتژیک
۱۷۵	تصمیم‌گیری بهتر توسط مدیران و توسعه استراتژی
۱۷۵	جبران خدمات
۱۷۹	منافع و مزایای اندازه‌گیری سرمایه فکری
۱۸۱	برخی از محدودیتهای سیستم حسابداری سنتی از نظر بونتیس
۱۸۳	پیچیدگی‌ها و مشکلات سنجش سرمایه فکری
۱۸۴	مدل‌های اندازه‌گیری سرمایه فکری

۱۸۸	مدل‌های بازار
۱۸۸	روش‌های سرمایه‌گذاری بازار
۱۸۸	کیوی توپین
۱۹۰	ترازنامه نامشهودها
۱۹۱	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
۱۹۳	روش‌های بازگشت سرمایه
۱۹۴	ضریب ارزش افزوده سرمایه فکری
۱۹۷	ارزش نامشهود محاسبه شده
۱۹۹	ارزش فعلی
۱۹۹	نرخ تنزیل
۲۰۲	ارزش افزوده اقتصادی
۲۰۳	درآمدهای سرمایه‌دانشی
۲۰۴	مدل‌های مدیریت
۲۰۴	روش‌های مستقیم اندازه‌گیری سرمایه فکری
۲۰۵	حسابداری و ارزیابی منابع انسانی
۲۰۹	روش‌های گزارش‌گری در حسابداری منابع انسانی
۲۱۳	مشکلات سیستم حسابداری منابع انسانی
۲۱۴	بیان ارزش اختراعات
۲۱۶	تکنولوژی بروکر
۲۱۸	عملیاتی و اجرایی کردن مدل تکنولوژی بروکر
۲۱۹	نقاط قوت و ضعف مدل تکنولوژی بروکر
۲۲۰	روش ارزشگذاری جامع
۲۲۱	ایجاد ارزش جامع
۲۲۲	ارزشگذاری دارایی فکری
۲۲۳	جستجوگر ارزش
۲۲۴	روش مالی برای اندازه‌گیری دارایی‌های نامشهود

۲۲۶	مدل‌های مدیریت
۲۲۶	روش‌های کارت امتیازی
۲۲۷	کارت امتیازی متوازن
۲۳۲	ناظر دارایی‌های نامشهود
۲۳۷	نحوه اجرای مدل ناظر داراییهای نامشهود
۲۳۹	شباهتهای کارت امتیازی متوازن و مدل ناظر دارایی‌های نامشهود
۲۴۱	مدل هدایتگر اسکاندیا (اسکاندیا نویگیتور)
۲۴۷	حساب‌های کل نگر (حسابداری کل نگر)
۲۴۹	شاخص سرمایه فکری
۲۵۴	شاخص ایجاد ارزش
۲۵۵	نقشه دارایی دانشی
۲۵۶	راهنمای مریتوم
۲۵۹	کارت ثبت امتیاز زنجیره ارزش
۲۶۳	درجه‌بندی سرمایه فکری
۲۶۶	ارزش پویای سرمایه فکری
۲۶۷	راهنمای دانمارکی
۲۶۹	شاخص سرمایه فکری ملی
۲۷۶	خلاصه فصل

فصل چهارم: افشاء و گزارش دهی سرمایه فکری

۲۷۸	مقدمه
۲۷۹	شرح گزارشات سرمایه فکری
۲۸۰	انواع حسابرسی سرمایه فکری
۲۸۲	مراحل حسابرسی سرمایه فکری
۲۸۳	هدف سازمان‌ها از انتشار گزارشات سرمایه فکری
۲۸۵	تعاریف مربوط به گزارشات سرمایه فکری
۲۸۸	اجزاء و محتویات مدل‌های گزارش دهی سرمایه فکری

۲۹۷	مفروضات اساسی مدل گزارش دهی سرمایه فکری
۲۹۸	مدل‌های گزارش دهی سرمایه فکری
۳۰۲	تئوری‌هایی که برای مطالعه سرمایه فکری مورد استفاده واقع می‌شود
۳۰۶	تولد نخستین گزارش سرمایه فکری
۳۰۶	نسل دوم گزارشات سرمایه فکری
۳۰۷	گزارش سرمایه فکری اروپائی
۳۰۹	ترازنامه منابع انسانی فنلاندی
۳۱۲	خلاصه فصل

فهرست منابع

۳۱۴	منابع لاتین
۳۲۲	منابع فارسی

ضمیمه

۳۲۴	پرسشنامه حسابرسی مالکیت فکری
-----	------------------------------

www.ketab.ir

فصل اول:

آشنایی با مفاهیم و تعاریف
(شرحی در مورد سرمایه فکری)

مقدمه

بدون تردید عصر حاضر را می‌توان یکی از اعصاری دانست که از جهات گوناگون با سایر دوره‌ها متفاوت است. حرکت اقتصاد صنعتی به سوی اقتصاد دانش محور و کمرنگ شدن سرمایه‌های فیزیکی و مادی و اهمیت یافتن سرمایه‌های غیرمادی چون سرمایه‌های انسانی، دانشی، فکری، اجتماعی از جمله ویژگیهای مهم این عصر است که بسیار بیشتر از سایر ویژگیها توجه محققین را به خود جلب کرده است. در نظام اقتصادی کنونی اغلب منابع تولید ثروت در بخش‌های دانشی و مهارتی سازمانها قرار گرفته و برخلاف دهه‌های گذشته که ماشین‌آلات، تجهیزات و منابع مالی منبع اصلی تولید سرمایه و ثروت بیشتر به شمار می‌رفتند، امروزه منابع دانشی و مهارتی کارکنان و سرمایه‌های فکری در مقایسه با سایر منابع از نظر تولید ثروت اهمیت بسیار بیشتری یافته است. به همین دلیل است که دراکر (۱۹۹۳) دانشمند شهیر مدیریت اظهار می‌دارد که ما در حال ورود به عصری هستیم که در آن منابع اقتصادی اصلی دیگر سرمایه، منابع طبیعی و کار بیشتر نیست بلکه منبع اصلی اقتصادی، دانش است و قرن بیست و یکم قرن اقتصاد دانشی است. نظریه‌پردازان علم مدیریت، با شناخت انسان به عنوان عنصری پیچیده در سازمان، عامل انسانی را به عنوان مهمترین عنصر برای حفظ موجودیت و بنای سازمان معرفی می‌نمایند و توجه روز افزونی به منابع انسانی نه تنها در نقش‌های سنتی آن بلکه در نقش مدرن آن در عصر فن آوری و اطلاعات معطوف داشته‌اند. نیروی انسانی، به ویژه نیروی انسانی دانش آموخته، ماهر و صاحب فکر و اندیشه، بزرگترین سرمایه یک کشور است. آنچه یک ملت را به سمت پیشرفت، هدایت می‌کند منابع انسانی آن است. امروزه این واقعیت که سرمایه‌های مادی و فیزیکی به تنهایی نمی‌توانند موجب تسریع روند توسعه کشورها شوند، کاملاً پذیرفته شده و تأکید بر سرمایه‌های انسانی توانا و متخصص بیشتر شده است. همچنین برای بهبود و اصلاح سازمان‌ها و بدنه اقتصاد نیز اخیراً تلاش‌های زیادی انجام شده است که بیشتر در زمینه توانمندسازی^۱ نیروی انسانی و اصلاح ساختار سازمان است. در این بین اخیراً سرمایه فکری^۲ در جهت دستیابی به هدف فوق مورد توجه قرار گرفته است و به صورت فاکتور مهمی برای بهبود عملکرد و سودآوری بلند مدت سازمان در اقتصاد مبتنی بر دانش اکثر سازمان‌ها درآمده است. نوناکا و تاکه اوچی^۳، متذکر شدند که جوامع آینده، جوامع دانش محوری هستند که کسب و بکارگیری دانش، پایه رشد اقتصاد و تولید سرمایه بیشتر است. صنایع، در چنین جوامعی برای کسب مزیت رقابتی، بر عوامل تولید سنتی متکی نیستند بلکه

1- Empowerment

2- Intellectual Capital

3- Nonaka & Takeuchi

بر مدیریت دانش^۱ و کاربرد آن تکیه دارند. این روند بر اهمیت قابلیت یادگیری سازمانی و چگونگی ایجاد، مدیریت و ارزیابی سرمایه فکری تأکید دارد.

در این فصل ابتدا به شرح مختصری در مورد سرمایه فکری، تعاریف و مفهوم آن پرداخته و سپس اجزاء تشکیل دهنده سرمایه فکری و ویژگی‌های آنها به صورت مختصر تشریح می‌شود. با مطالعه این فصل خواننده با مفهوم سرمایه فکری و چرایی توجه به آن آشنا گردید و دلایل اهمیت آن در اقتصاد برای او تشریح می‌گردد.

اقتصاد صنعتی و دانش محور

انقلاب صنعتی در دهه ۱۷۶۰ در انگلستان به وقوع پیوست. و موجب گردید که به تدریج نیروی ماشین به جای انسان در صنعت جایگزین گردد. استفاده از ماشین و رواج و توسعه سیستم تولید کارخانه‌ای موجب جهش عظیمی در توان تولیدی بشر گردید و با ورود ماشین به صحنه، امکان تقسیم کار به اجزاء کوچکتر فراهم شد و هر کس مؤلف به انجام دادن بخش کوچکی از کل کار در کارخانه یا سیستم تولیدی گردید. در ارزیابی کلی تبعات انقلاب صنعتی باید گفت که از نظر اقتصادی، انقلاب صنعتی تحول بزرگی بوجود آورد و موجب افزایش چشمگیر تولید و باردهی، تراکم سرمایه و دارایی و در نتیجه رونق فوق العاده تجارت و شتاب گرفتن فعالیت‌های بازرگانی گردید. اما پس از این دوره، یکی دیگر از تحولاتی که از نظر صنعتی و اقتصادی، تأثیر زیادی به جای گذاشت، نهضت مدیریت علمی بود. تیلور و گیلبرت، از پیشگامان نهضت مدیریت علمی هستند. تیلور مطالعات خود را در سال ۱۸۸۵ در صنعت فولاد و در کارخانه‌های میدویل^۲ و بتلهم^۳ آغاز کرد و در حدود سال ۱۸۸۷ چهار اصل اساسی و مهم مدیریت علمی را ارائه نمود. با اعمال این چهار اصل در کارخانه فولاد بتلهم، تیلور توانست با همان وسایل و تجهیزات قبلی، کارایی را در بخش کوره‌های ذوب آهن به مقدار بسیار زیادی بالا ببرد. اعمال این اصول در بخش‌های دیگر کارخانه بتلهم نیز به کاهش زیاد هزینه‌ها و افزایش چشمگیر تولید و کارایی منجر گردید (سعادت، ۱۳۸۶، صص ۹-۱۵).

در اقتصاد صنعتی، عوامل تولید ثروت، دارایی‌های فیزیکی مانند زمین، نیروی کار، پول، ماشین آلات و غیره بوده است و از ترکیب این عوامل اقتصادی، ثروت تولید می‌شد. همچنین در اقتصاد صنعتی، منابع مالی و فیزیکی سازمان به عنوان ثروت اصلی به حساب آمده و استفاده از دانش، به عنوان یک عامل تولید، نقش محدودی به خود اختصاص داده بود.

1- Knowledge Management

2- Midvale

3- Bethlehem

اقتصاد دانش محور، اقتصادی است که در آن تولید و بهره برداری از دانش، در رشد اقتصادی و خلق ثروت، نقش کلیدی ایفا می‌کند. به بیان دیگر در حالی که در اقتصاد کشاورزی، زمین، نیروی کار و منابع طبیعی و در اقتصاد صنعتی، سرمایه، ماشین آلات و مدیریت عامل اصلی رشد اقتصادی هستند، در اقتصاد دانش محور، علم و فناوری و کارآفرینی، عوامل کلیدی رشد خواهند بود. به بیان بهتر، اقتصاد دانش محور مستقیماً بر پایه کسب، ایجاد، توزیع و استفاده از دانش در تمام فعالیت‌های اقتصادی استوار شده است. در اقتصاد دانش محور، دانش و نیروی کار ماهر، بالاترین سهم را در ایجاد ثروت به خود اختصاص می‌دهند. این بدان معنا است که اقتصاد دانش محور، اقتصادی مبتنی بر نیروی انسانی است. در اقتصاد دانش محور، ارزش واقعی سازمان‌ها به دانش، ایده‌ها و نگرش‌های نهفته در مغز کارکنان آنها بستگی دارد و در این اقتصاد، دانش سازمانی به عنوان یک دارایی راهبردی در نظر گرفته می‌شود.

آنچه مشخص است هم‌اکنون عصر اطلاعات فرا روی ما بوده و چرخه رشد فناوری و کاربرد آن در حال گسترش است. تعداد کاربران اینترنت در گستره جهانی به سرعت در حال افزایش است. بیش از ۵۰٪ تولید ناخالص داخلی^۱ کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه^۲ نشأت گرفته از تولید و نشر دانش است. در حال حاضر، بشر، عصر صنعتی را پشت سر گذاشته و به سوی عصر اطلاعات در حال حرکت است. در کشورهای پیشرفته نظیر استرالیا، انگلستان، کانادا، آمریکا، ایرلند، سنگاپور و... رشد اینترنت و سایر فناوری‌های جدید، عاملی برای خلق «اقتصاد دانش محور» شده است (عزیزی، ۱۳۸۴).

اقتصاد اطلاعاتی، اقتصاد مجازی، اقتصاد دیجیتالی و اخیراً اقتصاد دانش محور، عناوینی است که به اقتصاد کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، اطلاق می‌شود. شکل‌گیری اقتصاد دانش محور باعث شد که ارزش اقتصادی انسان، بیشتر و مهم تر از ارزش اقتصادی دارایی‌هایی چون پول، زمین و ماشین آلات گردد. در اقتصاد دانش محور، تولید، توزیع و استفاده از دانش، عامل ایجاد رشد اقتصادی، خلق ثروت و اشتغال در تمام صنایع است. اگر دوباره نگاهی به اقتصاد صنعتی بیندازیم می‌بینیم که یکی از ویژگی‌های این اقتصاد این است که منابع مورد استفاده در آن از تعریف سنتی علم اقتصاد تبعیت می‌کنند. در تعریف سنتی علم اقتصاد گفته می‌شود کمیایی مهم ترین موضوع علم اقتصاد است. اگر کمیایی نبود علم اقتصاد هم بوجود نمی‌آمد (نظری، ۱۳۸۶، ص ۱۰). واضح است که استفاده بیشتر از منابع اقتصاد سنتی از موجودی آنها می‌کاهد، اما به علت اینکه زیر بنای اقتصاد دانش محور، دانش است استفاده بیشتر از آن، نه تنها از موجودی و ذخیره آن نمی‌کاهد بلکه مقدار و همچنین ارزش آن را به صورت مداوم افزایش می‌دهد. که البته با مراجعه به احداث و روایات نیز می‌توان این امر را مصداق جمله دانست.

1- Gross Domestic Product (GDP)

2- Organization for Economic co-operation and Development